
thodox-protestantse karakter van de vereniging zorgt voor twijfel. Binnen het kader van de verzuiling valt een eigen invulling van de genootschapscultuur te verwachten. Daarom zal *F.Q.I.* vergeleken worden met de grootstedelijke studentencorpora, met rederijkerskamers, met jongelingsverenigingen en de opkomende christelijke studentenorganisatie in bredere zin.

De verzuiling

De drie invalshoeken die *F.Q.I.* binnen de maatschappelijke werkelijkheid van de negentiende eeuw plaatsen vragen stuk voor stuk om toelichting. De verzuiling en het beschavingsoffensief, omdat het constructies van het verleden zijn die verschillend kunnen worden geïnterpreteerd, de genootschapscultuur vanwege de voortdurende verschuiving in deelnemende groepen en idealen. Een korte introductie is dus op zijn plaats.

De oprichting van het studentencorps *Fides Quaerit Intellectum* vond plaats in de tweede helft van de negentiende eeuw. Juist in die periode begonnen de verschillende volksdelen onderling hun grenzen af te bakenen en de dynamiek van dat proces raakte ook het Kamper corps. Het ‘containerbegrip’ verzuiling biedt dan ook een goed kader om de geschiedenis van *F.Q.I.* aan de orde te stellen. Veel ontwikkelingen uit de tweede helft van de negentiende eeuw zijn vanuit dit perspectief snel in een zinvol geheel te plaatsen. Bovendien is het onderzoek naar de differentiatie binnen de orthodox-protestantse zuil nog lang niet afgesloten. De plaats van de afgescheidenen - en later de Christelijke Gereformeerde Kerk - binnen deze zuil vormt een belangrijke indicator bij de plaatsing van *F.Q.I.*. Het voert hier te ver om de verschillende problemen rond het begrip verzuiling uitgebreid te behandelen. Daarom volgen hier slechts enkele relevante opmerkingen. De meest ruime definitie, zoals die geformuleerd is in het kader van het Amsterdamse verzuilingsproject, luidt:

Verzuildheid is de mate waarin mensen hun sociaal-culturele en politieke activiteiten bewust verrichten en kunnen verrichten in hun eigen levensbeschouwelijke kring. Verzuiling is het proces dat de verzuildheid vergroot en zuilen zijn bevolkingsgroepen waarvan de leden een belangrijk deel van hun sociaal-culturele en politieke activiteiten bewust binnen levensbeschouwelijke kring verrichten, alsmede de gezamenlijke organisaties die daartoe mogelijkheden bieden.²

De historicus De Rooy heeft als één van de weinige historici oog voor de concrete aanloop van de verzuiling. Hij constateert dat er sprake was van een vroege verzuiling, vooral gebaseerd op de ker-

² Blom, J.C.H., Talsma, J., (red.), *De Verzuiling voorbij. Godsdienst, stand en natie in de lange negentiende eeuw* (Amsterdam 2000) 212. Het Amsterdamse verzuilingsproject, van onder andere de Universiteit van Amsterdam, wilde door het bestuderen van lokale gemeenschappen nieuw licht werpen op het ontstaan van de verzuiling.